

1001 kritieke dagen

Het krijgen van een kind is voor ouders een van de belangrijkste gebeurtenissen in hun leven. De eerste 1001 dagen (van conceptie tot 2 jaar) zijn voor een gezonde ontwikkeling van het kind cruciaal. Daarom maakt goede informatie en begeleiding van ouders over de omgang met het kind juist in die periode het verschil.

In navolging van het manifest [The 1001 critical days](#) dat in Engeland partij-overstijgende politieke steun heeft gekregen, heeft een aantal samenwerkende organisaties (DAIMH, NIP, NVO en Babywerk) het initiatief genomen een Nederlandse versie van dit manifest te ontwikkelen.

Dit manifest-in-wording wordt besproken met gemeenten en politieke partijen, met als doel ook in Nederland breed draagvlak te krijgen voor de inzet van wetenschappelijke kennis en expertise om de cruciale eerste twee jaar van kinderen te versterken.

Introduction The 1001 critical days by Members of Parliament in Great Britain

'As politicians from across the political spectrum, we have come together for the first time to acknowledge the importance of the 1001 critical days from when a baby is conceived until the age of two. This period of life is crucial to increase children's life chances, and we pledge to work to ensure all babies have the best possible start in life. We are missing an opportunity if we don't prevent problems before they arise. It is vital that a focus on the early years is placed at the heart of the policy making process, and in this manifesto we outline why this period of life is so critical, and how we intend to propel our objectives forward.'

www.1001criticaldays.co.uk

Visie 1001 kritieke dagen

Ieder kind verdient een gelijke kans op een gezond en gelukkig leven. Met vroegtijdige informatie, de juiste preventie en vroegtijdige interventies is dit mogelijk, en is er alle gelegenheid om een veilige hechting tussen ouder en kind te bewerkstelligen.

Zowel uit zorg voor het emotionele, lichamelijke welzijn en de veiligheid van elke baby, als vanuit het perspectief van besparing van kosten in de gezondheidszorg, is het noodzakelijk dat de manier waarop jonge kinderen ondersteund worden in hun ontwikkeling gebaseerd wordt op wetenschappelijk onderzoek en principes over de eerste 1001 kritieke dagen.

De visie 1001 kritieke dagen vraagt om een drastische herziening van de zorg voor baby's en hun ouders. De basis voor goed burgerschap wordt in de eerste 1001 dagen gelegd. De landelijke politiek, provincies en gemeenten zullen de handen ineen moeten slaan om deze aanpak te waarborgen.

In Groot Brittannië heeft men een *All Parliamentary Group for Conception to Age 2* opgericht, zie het rapport [Building Great Britons](#), februari 2015. De samenwerkende organisaties NIP, NVO, DAIMH en Babywerk pleiten voor een vergelijkbaar initiatief in Nederland.

De visie 1001 kritieke dagen vraagt om een drastische herziening van de zorg voor baby's en hun ouders. De basis voor goed burgerschap wordt in de eerste 1001 dagen gelegd.

Feiten en aantallen

Belangrijk uitgangspunt voor de visie 1001 kritieke dagen is de onderbouwing vanuit wetenschappelijk onderzoek. Hieronder een aantal feiten en cijfers.

- ◆ De zwangerschap en de eerste 2 jaar zijn een belangrijke kritieke periode in de ontwikkeling van elk kind.
- ◆ Kinderen maken de beste start in hun leven als de jonge hersenen zich in de eerste twee jaar optimaal kunnen ontwikkelen. Vanaf de geboorte tot 18 maanden worden er in de hersenen verbindingen gemaakt met een snelheid van een miljoen verbindingen per seconde.
- ◆ Ervaringen tijdens de zwangerschap en in de relatie tussen ouder(s) en kind kunnen de ontwikkeling van de hersenen van de baby beïnvloeden en hebben een levenslange invloed op de lichamelijke en emotionele gezondheid van het jonge kind. De eerste 1001 dagen bieden een kans om veranderingen te bewerkstelligen.
- ◆ Een foetus of baby die in de baarmoeder of in de eerste 1001 dagen blootgesteld wordt aan toxische stress kan in zijn latere leven allerlei reacties krijgen op stress (cortisol). Dit kan zorgen voor stress-gerelateerde klachten in de volwassenheid zoals: hartklachten of middelenmisbruik, maar ook kunnen al veel eerder sociale en emotionele problemen ontstaan als gevolg van een verstoorde hechting. Stress kan vele oorzaken hebben; er kan een ernstige, soms levensbedreigende aandoening van het kind zijn, ouders kunnen last hebben van depressieve buien of angstklachten, ouders hebben onderling een slechte relatie met veel ruzie, er is sprake van onverwerkt trauma en/of er zijn maatschappelijke factoren zoals armoede of sociaal isolement.
- ◆ De emotionele band tussen een kind en zijn verzorger, die zich de eerste anderhalf jaar ontwikkelt, noemen we hechting. Aangevoeld is dat de sociale en emotionele ontwikkeling van een kind sterk beïnvloed wordt door de kwaliteit van deze hechting.
- ◆ Baby's zijn buitengewoon kwetsbaar voor huiselijk geweld, misbruik en verwaarlozing. Met name 0-3 jarige kinderen zijn het slachtoffer van kindermishandeling (41,3%). Ook getuige zijn van huiselijk geweld kan bij jonge kinderen vroege traumatisering veroorzaken, met grote gevolgen voor hun verdere ontwikkeling (Anda e.a., 2006).
- ◆ Van alle vormen van ernstig misbruik of mishandeling van kinderen, met de dood tot gevolg gaat het bij 36% om een baby onder de 1 jaar.

- ◆ Bij 70% van de baby's die overlijdt is alcohol- of drugsmisbruik bij ouders in het spel.
- ◆ Kinderen van ouders met psychiatrische problemen hebben – op enig moment in hun leven – een 1,5 keer zo grote kans op het zelf ontwikkelen van een psychiatrische stoornis (50%) dan anderen (30%). Van de kinderen waarvan beide ouders een psychisch probleem hebben, krijgt 66% ooit in hun leven een psychiatrische stoornis (factsheet Preventie Trimbos Instituut).
- ◆ In het algemeen geldt dat een kind kwetsbaarder is naarmate het jonger is, ook wat betreft de hersenontwikkeling (Cozolino, 2006). De ouder heeft voor het jonge kind de functie van wat wel genoemd wordt de bio- psychologische regulator van het kind. De invloed van de ouder(s) is op jonge leeftijd dan ook des te groter (Boal, 2005).
- ◆ Uit onderzoek wordt steeds duidelijker dat baby's van ouders met psychische/psychiatrische of verslavingsproblemen en/of een verleden van misbruik, verwaarlozing of onverwerkt trauma een sterk verhoogd risico hebben op het ontwikkelen van allerlei problematiek, zoals gehechtheids- en ontwikkelingsproblematiek (o.a. Goodman & Gotlib, 2002; O'Connor, Kogan & Findlay, 2002; Cross, 2001; Fonagy, 2005).
- ◆ De problemen beginnen vaak al in de zwangerschap, of tijdens en direct na de geboorte. De pre- en postpartum periode is een kwetsbare tijd voor het zelfvertrouwen van elke ouder. Als (een van) de ouder(s) echter zelf ook problemen of een stoornis heeft is dit een extra moeilijke tijd. Gevoelens van verdriet, schuld en waardeloosheid staan vaak op de voorgrond en ouders blijken minder energie en belangstelling te hebben voor hun jonge (pasgeboren) baby (Brockington e.a., 2001).
- ◆ Aangetoond is dat baby's van depressieve moeders achterlopen op emotioneel, mentaal, motorisch en cognitief gebied. Zo blijkt ongeveer 45% van de baby's met depressieve moeders een onveilige gehechtheidsrelatie met de ouder te hebben ontwikkeld op de leeftijd van 1 jaar (Goodman & Gotlib, 2002). Inadequate interacties en incompetent ouderschap worden niet alleen in verband gebracht met depressie, maar ook met andere psychiatrische stoornissen zoals een bipolaire stemmingsstoornis, angststoornissen, autisme spectrum stoornis, onverwerkt trauma, persoonlijkheidsstoornissen, en met verslavings- middelenproblematiek (Johnson e. a., 2001).
- ◆ Voor al deze stoornissen en problemen geldt dat hoe jonger het kind is als de ouder problemen heeft, hoe groter het risico op latere problematiek bij het kind zelf (Fonagy, 2011).
- ◆ De ervaringen in de jeugdsector zijn dat ouders vaak pas met hulpvragen komen als hun kind drie jaar of ouder is en negatieve interactiepatronen al zijn ingeslepen, waardoor de kans op een ongunstige ontwikkeling bij het kind wordt vergroot. Preventie en vroegtijdige interventie zijn dus noodzakelijk.

Op weg naar een Nederlands Manifest 1001 kritieke dagen

De plasticiteit van de hersenen van een baby is in de eerste 1001 kritieke dagen nog optimaal. De aanleg van hersencircuits die het sociaal emotionele leven mediëren moet nog grotendeels plaatsvinden. Tegelijkertijd biedt de psycho-biologisch verankerde relatie tussen ouders en de baby de mogelijkheid om de kwaliteit van de relatie en de hechting te verbeteren. Hierdoor kunnen in de eerste 1001 dagen de groeikansen van de baby geoptimaliseerd worden.

De genoemde feiten en cijfers, en de wetenschap dat ondersteuning van ouders en baby in de eerste kritieke 1001 dagen een verschil kunnen maken, onderstrepen de urgentie om de krachten te bundelen. Het Engelse voorbeeld toont aan dat het helpt wanneer veld, professionals, landelijke en lokale politiek gezamenlijk de noodzaak van vroege en effectieve voorlichting en hulp aan ouders en hun baby erkennen, en elkaar daarop aanspreken.

Initiatief tot het ontwikkelen van een Nederlands manifest 1001 kritieke dagen is genomen door het [NIP](#), de [NVO](#), de [DAIMH](#) en [Babywerk](#).

Contactpersoon: Britt van Beek, sector Jeugd
(britt.vanbeek@psynip.nl)

Nederlands Instituut van Psychologen **NIP**

Het NIP is de landelijke beroepsvereniging van psychologen en vertegenwoordigt 13.000 leden. Het NIP heeft een sectie Het Jonge Kind, van psychologen die met ouders, baby's en jonge kinderen werken.

nederlandse vereniging
van pedagogen en
onderwijskundigen

de NVO is de landelijke beroepsvereniging van pedagogen en onderwijskundigen en heeft meer dan 6500 leden.

DAIMH Dutch Association for Infant Mental Health

De DAIMH (Dutch Association for Infant Mental Health) biedt een onderkomen aan iedere professional die betrokken is bij de geestelijke gezondheidszorg van nog ongeboren kinderen, baby's, peuters, kleuters en hun ouders.

De stichting Babywerk zet zich in om de psychische gezondheid van baby's en hun ouders te bevorderen.